

Warszawa, 07 grudnia 2017 r.

**SPRAWOZDANIE PROF. ANDRZEJA ZOLLA,
PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI DO SPRAW ETYKI W NAUCE
Z DZIAŁALNOŚCI KOMISJI W 2016 R.**

W 2016 r. odbyło się dziewięć posiedzeń plenarnych Komisji, na których rozpatrywano ponad 30 spraw zgłaszanych przez pracowników naukowych i akademickich, a także studentów i doktorantów. Komisja wypracowała 26 stanowisk w sprawach, które dotyczyły przede wszystkim: ewentualnego naruszenia praw autorskich; naruszenia norm etycznych przez recenzentów prac naukowych; zamieszczania w publikacjach naukowych nieuzasadnionych cytowań i autocytowań w celu zawyżenia wskaźników Impact Factor oraz indeksu Hirscha; naruszenia zasad etyki w trakcie przeprowadzania przewodów lub postępowań o nadanie stopni naukowych lub tytułu naukowego; przypisania nienależnego autorstwa osobie, która nie brała udziału w przygotowywaniu publikacji; konfliktu interesów. Pełny wykaz spraw, którymi zajmowała się Komisja do spraw etyki w nauce w 2016 r. stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania.

W związku ze śmiercią prof. Macieja W. Grabskiego, nowym członkiem Komisji został prof. Andrzej Grzywacz, który w wyborach członków Komisji do spraw etyki w nauce na kadencję 2015-2018, przeprowadzonych na sesji Zgromadzenia Ogólnego PAN 11 grudnia 2014 r. uzyskał kolejno największą liczbę głosów.

Wybrano także nowego zastępcę przewodniczącego Komisji, którym został prof. Andrzej Górski.

W dniu 14 listopada 2016 r. w Politechnice Łódzkiej odbyło się wspólne posiedzenie Komisji do spraw etyki w nauce i Konferencji Rektorów Łódzkich Uczelni Publicznych na którym omawiano m.in. problematykę naruszeń standardów etycznych i przestrzegania rzetelności naukowej w polskim środowisku naukowym i akademickim. W spotkaniu uczestniczyli również prorektorzy ds. nauki, rzecznicy dyscyplinarni i przewodniczący komisji dyscyplinarnych ds. nauczycieli akademickich łódzkich uczelni, a także Prezes Oddziału PAN w Łodzi oraz dyrektorzy łódzkich instytutów PAN.

Jednym z ustawowych obowiązków Komisji jest opracowanie *Kodeksu etyki pracownika naukowego*. Taki *Kodeks* został opracowany przez Komisję w 2011 roku i uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne PAN w 2012 r. Do Komisji w ciągu ostatnich sześciu lat zgłaszano jednak wiele problemów dotyczących przestrzegania zasad etycznych w badaniach naukowych, które wcześniej nie były znane w polskim środowisku naukowym i akademickim. W związku z tym członkowie Komisji uznali za konieczne zaktualizowanie *Kodeksu etyki pracownika naukowego*. Komisja zwróciła się do organizacji reprezentujących środowisko naukowe i akademickie – Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Rady Głównej Instytutów Badawczych z prośbą o uwagi i ewentualne propozycje zmian dotychczasowych uregulowań. Wykorzystując te opinie, zgłaszane także przez niektóre uczelnie i jednostki naukowe, w tym instytuty PAN członkowie Komisji opracowali projekt nowego wydania *Kodeksu etyki pracownika naukowego*. Uznano, że zmiany są tak liczne, iż nie można mówić o nowelizacji *Kodeksu*. Komisja przyjęła ostateczną wersję projektu *Kodeksu* na posiedzeniu w dniu 23 maja 2016 r., a Zgromadzenie Ogólne Polskiej Akademii Nauk uchwaliło *Kodeks etyki pracownika naukowego (wydanie II)* na sesji w dniu 1 grudnia 2016 r.

W dokumencie, zgodnie z postulatem środowiska naukowego i akademickiego przyjęto m.in. nowe brzmienie pkt. 4.2. *Inne niewłaściwe zachowania*. Wskazano, że „oprócz rażących naruszeń rzetelności w nauce występuje wiele innych niewłaściwych zachowań pojawiających się w prowadzeniu badań naukowych. Ich katalog nie może być zamknięty. Należy jednak wymienić:

- wykorzystywanie przy prowadzeniu badań naukowych wkładu innych osób, studentów, doktorantów, współpracowników bez odpowiedniej rekompensaty finansowej lub bez zaznaczenia tego wkładu w publikacji;
- zezwolenie na współautorstwo publikacji osób, które nie wniosły wystarczającego wkładu intelektualnego w jej powstanie;
- przyzwolenie na pozorność badań naukowych niemających nic wspólnego z rzetelnym procesem poznawczym”.

Ponadto za naganne uznano „wszystkie formy prześladowania i dyskryminacji uczniów, współpracowników, niewłaściwe wykorzystywanie funduszy na badania oraz nieujawnianie konfliktów interesu. Do tych negatywnych zjawisk należy zaliczyć także protekcyjność przy zatrudnianiu nowych pracowników”.

Wprowadzono także nowe uregulowania dotyczące konfliktu interesów w działalności naukowej. Zaproponowano wprowadzenie katalogu otwartego z przykładowymi sytuacjami

mogącymi powodować konflikt interesów. Zgodzono się, iż konieczne jest zamieszczenie klauzuli, że pracownik naukowy zobowiązany jest zawiadomić swojego przełożonego w przypadku wystąpienia okoliczności powodujących konflikt interesów.

Pretekstem do wprowadzenia tych ostatnich zmian były coraz częściej pojawiające się w polskim życiu naukowym problemy związane z tworzeniem spółek spin-off i stosowaniem prawa własności do wyników badań naukowych.

Na jednym z posiedzeń Komisji bardzo wnikliwie analizowano zasady współdziałania spółek spin-off z jednostkami naukowymi i w tym kontekście zagrożenia potencjalnym konfliktem interesów. W spotkaniu uczestniczył dr Krzysztof Chlebus z Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Prezes Zarządu Spółki – Centrum Innowacji Medycznych, Pełnomocnik Rektora do spraw transferu wiedzy, podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia w latach 2012-2014. Zasady tworzenia i działania spółek spin-off w Polsce uregulowano w ustawie - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Kodeksie Spółek Handlowych. Także w umowie spółki określa się prawa i obowiązki stron, które muszą być zgodne z KSH. Ustawodawca nie narzucił jednak obowiązku tworzenia wewnętrznych regulaminów i pozostawił tę kwestię w gestii uczelni i jednostek naukowych. Polskie jednostki naukowe często wzorują się na doświadczeniach innych krajów. M.in. Centrum Innowacji Medycznych wzorowało się na modelu stosowanym w Cambridge University i naukowcom w tym Centrum przyznano udziały w nowopowstającej spółce. Rozwiązanie takie miało na celu zapewnienie poczucia sprawiedliwości i równowagi. Jednym z ważnych aspektów tej problematyki jest wykorzystanie specjalistycznej uczelnianej czy instytutowej aparatury przez spółkę utworzoną przy uczelni lub instytucie, albo przez pracowników jednostki naukowej. Dr K. Chlebus wyjaśnił, iż na gruncie polskim ze spółką spin-off np. podpisuje się umowę na korzystanie z pewnego zakresu usług, wykorzystanie sprzętu, laboratorium, czy nawet wykorzystanie pracy naukowców.

W Polsce nadal wiele wątpliwości budzi prawo własności do wynalazku. Sprawy te reguluje ustawa - Prawo o szkolnictwie wyższym, która określa, że pierwokup jest po stronie instytutu. Gdy instytucja nie jest zainteresowana komercjalizacją takiego pomysłu, wówczas może zrzec się tego prawa. Częstym problemem jest jednak wycena wartości wynalazku, którą zazwyczaj zajmują się biegli powoływani ad hoc, chociaż niekiedy zdarza się również powoływanie niezależnych audytorów lub korzystanie z usług dużych spółek konsultingowych.

Komisja uważa, że każdy pracownik naukowy ma obowiązek zgłoszenia konfliktu interesów, a pozostałe kwestie znajdują się w gestii uczelni, jednostek naukowych i badawczych.

Konieczne jest zatem uaktualnienie istniejących regulaminów z zakresu prawa własności intelektualnej i transferu technologii, a w instytucjach w których ich nie ma należy wprowadzić takie regulacje dostosowane do specyfiki poszczególnych dziedzin.

Jak w każdej sprawie, także w tej, w ocenie Komisji należy działać w wyważony sposób, ponieważ zbyt restrykcyjne podejście do konfliktów interesów może spowodować brak jakiegokolwiek działalności, z kolei zbyt liberalne podejście może doprowadzić do sytuacji patologicznych. Zdaniem Komisji, konflikt interesów jest sytuacją naganną wówczas, gdy zagraża interesom jednostki w której osoba jest zatrudniona, a każda sytuacja powinna być indywidualnie rozpatrywana i oceniana.

Kolejną kategorią spraw, która często pojawia się w działalności Komisji jest problematyka związana z ewentualnymi nieprawidłowościami dotyczącymi postępowań awansowych.

Członkowie Komisji wielokrotnie zwracali uwagę, że w postępowaniach awansowych powinno stosować się jak najbardziej transparentną politykę przy ocenie dorobku naukowego. Zasady te powinny być szczególnie przestrzegane w przypadkach mających wpływ na dalszą karierę naukową i kształtowanie postaw młodych pracowników naukowych doktorantów i habilitantów.

Rozpatrując skargę jednej z młodych pracownic naukowych Komisja oceniła, że powołanie do składu komisji habilitacyjnej osoby z tego samego wydziału jest dopuszczalne w świetle obowiązującego prawa, jednakże sytuacja taka może budzić wątpliwości natury etycznej. Takie same wątpliwości Komisji wzbudziło powoływanie na recenzenta osoby zatrudnionej w tym samym miejscu co habilitant.

W związku z rozpatrywaniem sprawy ewentualnego plagiatu popełnionego w jednej z rozpraw doktorskich wątpliwości Komisji wzbudziło wyjaśnienie promotora tej pracy, że nie sprawował on właściwej opieki naukowej nad doktorantką. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że takie zachowanie promotora jest nie do zaakceptowania od strony etycznej. Stanowisko Komisji znalazło swoje odzwierciedlenie w uregulowaniach zawartych w nowym wydaniu *Kodeksu etyki pracownika naukowego*. W punkcie *Praktyki dotyczące formowania młodej kadry* doprecyzowano, że rady wydziału/naukowe powinny ocenić czy liczba osób znajdujących się pod opieką opiekuna nie przekracza liczby gwarantującej możliwość rzetelnej opieki. Dodano również uregulowanie zobowiązujące opiekuna osoby prowadzącej badania naukowe do zaznajomienia jej z zasadami etycznymi obowiązującymi przy prowadzeniu badań.

Komisja przeanalizowała także sprawę wykorzystania przez doktoranta wyników przeprowadzonych badań naukowych na materiale aktowym, stanowiącym własność Uniwersytetu Medycznego w Katowicach w rozprawie doktorskiej przedstawianej w innym Uniwersytecie Medycznym, przy jednoczesnym sprzeciwie kierownika katedry uczelni uprzednio zatrudniającej doktoranta. Po dyskusji, na podstawie zgromadzonej dokumentacji, przyjęto że Katedra i Zakład Uniwersytetu Medycznego w Katowicach jest administratorem, a nie właścicielem materiału badawczego – ekspertyz sądowo-lekarskich. Ich dysponentem jest organ procesowy zlecający ich wykonanie. W związku z powyższym Komisja do spraw etyki w nauce za zasadne uznała, aby np. promotor pracy doktorskiej zwrócił się do właściwej jednostki Uniwersytetu Medycznego w Katowicach o wyrażenie zgody na wykorzystanie tych danych albo nakazanie ich udostępnienia.

Wątpliwości Komisji budziły także decyzje podejmowane przez niektóre uczelniane lub instytutowe komisje dyscyplinarne. Komisja do spraw etyki w nauce nie ma możliwości uchylecia prawomocnych decyzji komisji dyscyplinarnych uczelni. Jednakże Komisja zwracała się w takich sytuacjach do rektora uczelni, dyrektora jednostki naukowej lub Przewodniczącego Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów z wnioskiem o podjęcie stosownych działań w celu rozstrzygnięcia sprawy zgodnie z zasadami rzetelności badań naukowych.

Członkowie Komisji do spraw etyki w nauce krytycznie ocenili decyzję Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich jednej z uczelni w sprawie zarzutów stawianych pracownikowi tej uczelni „napisania o sobie samym opinii dla Centralnej Komisji w postępowaniu o tytuł, spełniając w ten sposób wysoce naganną prośbę innego profesora, który został powołany na recenzenta w tym postępowaniu”. Komisja Dyscyplinarna uznała, że nie doszło do naruszenia zasad etyki w nauce. Sprawę przekazano do dalszego procedowania Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów.

Komisja zajęła także stanowisko w sprawie *Zaleceń Rady Narodowego Centrum Nauki dotyczących badań z udziałem ludzi*.

Rozpatrując wniosek o ewentualne wystawienie zgody/poświadczenia w zakresie zagadnień etycznych w związku z prowadzonym przez Instytut międzynarodowym projektem, finansowanym w ramach programu HORYZONT 2020 członkowie Komisji stwierdzili, że zagadnienia dotyczące prowadzenia wszelkich badań z ludźmi czy też badań prowadzonych na

ludziach niemających charakteru badań medycznych czy eksperymentu nie są dostatecznie unormowane i istnieje luka prawna.

Komisja do spraw etyki w nauce zwróciła również uwagę Rzecznika Praw Obywatelskich na niezgodne z art. 32 Konstytucji RP przepisy ograniczające aktywność ekspercką pracowników naukowych i akademickich ze względu na wiek. Ograniczenia te uniemożliwiają np. udział w pracach Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów osób posiadających dużą wiedzę merytoryczną i praktyczną wynikającą z dotychczasowego bogatego doświadczenia naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego. W ocenie Komisji, udział pracowników, którzy ukończyli 70 r. życia miałyby znaczący wpływ na podniesienie jakości postępowań awansowych.

Pełny wykaz spraw, którymi zajmowała się Komisja do spraw etyki w nauce w 2016 r. stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania.

**PRZEWODNICZĄCY
KOMISJI DO SPRAW ETYKI W NAUCE**

Prof. dr hab. Andrzej Zoll

Załącznik

do sprawozdania z działalności Komisji
do spraw etyki w nauce za rok 2016

WYKAZ SPRAW ROZPATRYWANYCH PRZEZ KOMISJĘ DO SPRAW ETYKI W NAUCE W 2016 R.

Sprawa o sygn. 96/2015, 29/2016

Członkowie Komisji powrócili do sprawy naruszenia zasad etyki w nauce przez prof. X₁, pracownika naukowego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Komisja wystąpiła do Rektora ZUT z prośbą o podjęcie stosownych działań w celu wyjaśnienia zarzutów stawianych prof. X₁ m.in. „napisania o sobie samym opinii dla Centralnej Komisji w postępowaniu o tytuł, spełniając w ten sposób wysoce naganną prośbę prof. Y₁, który został powołany na recenzenta w tym postępowaniu”. W ocenie Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich ZUT nie doszło do naruszenia zasad etyki w nauce. Członkowie Komisji do spraw etyki w nauce krytycznie ocenili tę decyzję. W związku z brakiem uprawnień Komisji do spraw etyki w nauce do uchylecia ustaleń uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej postanowiono o przekazaniu sprawy do dalszego procedowania Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów.

Sprawa o sygn. 79/2015 (cd. VII/2015)

Kontynuowano rozpatrywanie sprawy zgłoszonej przez dr. X₂, pracownika naukowego jednego z instytutów PAN. Wnioskodawca zwrócił się z prośbą o „ocenę pod kątem etycznym jego postępowania, jako naukowca i właściciela innowacyjnej firmy i rozstrzygnięcie, czy w związku z tym zachodzi konflikt interesów”. Członkowie Komisji dyskutowali o dopuszczalności założenia przez pracownika jednostki naukowej spółki lub świadczenia pracy w takiej spółce. Zgodzono się, że w *Kodeksie etyki pracownika naukowego* w części dotyczącej nieuczciwości naukowej w punkcie uwzględniającym konflikt interesów Komisja powinna doprecyzować to uregulowanie. Członkowie Komisji ustalili wstępną wersję w brzmieniu: „Pracownik naukowy jest zobowiązany poinformować swojego

pracodawcę o zamiarze podjęcia aktywności poza macierzystym miejscem pracy (np. o zatrudnieniu w innej instytucji albo o założeniu własnej spółki). Pracodawca rozstrzygnie czy aktywność ta tworzy konflikt interesów.”.

Sprawa o sygn. 01/2016

Pan X₃ zwrócił się do Komisji do spraw etyki w nauce z pismem w sprawie braku możliwości przedłużenia terminu złożenia pracy licencjackiej i przystąpienia do jej obrony w jednej z uczelni w Warszawie (Kolegium). Po analizie dokumentacji Komisja stwierdziła, że sprawa wykracza poza zakres działania Komisji. Poruszony przez wnioskodawcę problem ma charakter administracyjny, a nie etyczny i dotyczy sfery związanej ze szkolnictwem wyższym i dobrymi praktykami akademickimi.

Sprawa o sygn. 02/2016, 09/2016, 50/2016, 75/2016 (cd. V/2015)

Komisja ponownie rozpatrywała zgłoszenie dr. X₄ z Uniwersytetu Wrocławskiego dotyczące ewentualnego naruszenia praw autorskich i nieprawidłowości w przebiegu postępowań wyjaśniających prowadzonych przez Senacką Komisję Etyki UWr oraz łamania zasad etycznych przez prof. Y₂, polegających m. in. na wymuszaniu autorstwa w publikacjach, dowolnym dopisywaniu autorów, naruszaniu rzetelności podczas ocen rocznych. Komisja zapoznała się z wyjaśnieniami przekazanymi przez Rektora Uczelni i po analizie dokumentacji uznała, że istotnym problemem do rozstrzygnięcia powinno być ustalenie, jaki był wkład pracy poszczególnych autorów w publikowanych artykułach, a nie usunięcie nazwiska jednego z nich z listy autorów w jednej z publikacji. Komisja do spraw etyki w nauce nie zgodziła się ze stwierdzeniem Senackiej Komisji Etyki UWr, że „zachowanie dr. X₄ polegające na usunięciu nazwiska prof. Y₂ z listy autorów publikacji „A” narusza postanowienia Kodeksu Wskazań Etycznych”. Ponadto, wątpliwości Komisji do spraw etyki w nauce wzbudziła kwestia podobieństwa artykułów wskazanych przez Senacką Komisję Etyki UWr w piśmie do Rektora. Po zapoznaniu się z kolejnymi materiałami w sprawie Komisja do spraw etyki w nauce uznała, iż niezależnie od postanowienia Senackiej Komisji Etyki UWr rozpatrywana sprawa powinna zostać zgłoszona do rzecznika dyscyplinarnego Uczelni. Komisja ponownie zaznaczyła, że istotnym problemem, do rozstrzygnięcia jest ustalenie wkładu pracy poszczególnych autorów w publikowanych artykułach, a nie fakt

usunięcia nazwiska jednego z nich z listy autorów. Stwierdzono, że konieczne jest, by w toku postępowania dyscyplinarnego prof. Y₂ udokumentował swoje prawa do ewentualnego współautorstwa publikacji „A”, gdyż w stanowisku Senackiej Komisji Etyki UWr nie zostało to wiarygodnie potwierdzone. Członkowie Komisji do spraw etyki w nauce postanowili ponownie zwrócić się do Rektora UWr z prośbą o podjęcie stosownych działań w celu wyjaśnienia sprawy.

Sprawa o sygn. 04/2016, 15/2016, 30/2016, 32/2016

Komisja przeanalizowała zgłoszenie dr. hab. X₅ dotyczące skargi na postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu. Dr hab. X₅ zgłosił nieuprawnione dopisanie nazwiska studenta do jednego z artykułów. Po analizie dokumentacji Komisja uznała za zasadne, aby Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli Akademickich Uczelni wyjaśniła podnoszone w skardze zarzuty. W odpowiedzi z Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu wskazano, że po rozpatrzeniu zażalenia dr. hab. X₅ umorzono postępowanie wyjaśniające w sprawie oraz że „mimo późniejszego przekazania postanowień Rzecznika Dyscyplinarnego dr hab. X₅ nie utracił możliwości złożenia odwołania”. Po analizie zgromadzonej dokumentacji Członkowie Komisji stwierdzili, iż Komisja do spraw etyki w nauce nie ma możliwości uchylecia prawomocnej decyzji Komisji Dyscyplinarnej Uczelni. Zdecydowano zwrócić się do Rektora z sugestią, by w przyszłości umożliwiono udział w posiedzeniach Komisji Dyscyplinarnej osobom, których sprawa dotyczy.

Sprawa o sygn. 08/2016, 59/2016

Anonimowe zawiadomienie o popełnieniu ewentualnego plagiatu przez prof. X₆ z Uniwersytetu Opolskiego. Ze względu na sprawowaną przez prof. X₆ funkcję Komisja uznała, iż rozpatrzenie tej sprawy znajduje się w kompetencjach ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przekazało informację, że skierowano sprawę do weryfikacji w Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów.

Sprawa o sygn. 10/2016 (cd. 09/2015)

Komisja ponownie zapoznała się ze sprawą ewentualnego naruszenia zasad etyki w nauce przez promotora jednej z prac doktorskich przygotowywanych na Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie. W anonimowym zgłoszeniu podnoszono, że istnieje podejrzenie udostępnienia przez promotora materiału ze swojej pracy habilitacyjnej doktorantce. Uczelnia poinformowała o umorzeniu postępowania wyjaśniającego w tej sprawie. Komisja do spraw etyki w nauce nie stwierdziła podstaw do dalszego procedowania.

Sprawa o sygn. 13/2016

Komisja do spraw etyki w nauce omówiła anonimowe pismo w sprawie ewentualnego naruszenia zasad etyki przez prof. X₇ z Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. W piśmie zarzucono, że stopnie i tytuł naukowy prof. X₇ uzyskał na podstawie dorobku będącego w większości tłumaczeniem prac z języka angielskiego. Uznano, że merytorycznie właściwa do rozpatrzenia tej sprawy jest Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów.

Sprawa o sygn. 14/2016, 43/2016

Komisja rozpatrzyła pismo prof. X₈ z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w sprawie ewentualnych nieprawidłowości w przewodzie habilitacyjnym dr. hab. n. med. Y₃. Rzecznik Dyscyplinarny Uczelni wydał postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego przeciwko dr. hab. n. med. Y₃. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że sprawy związane z ewentualnym naruszeniem zasad etyki w nauce nie ulegają przedawnieniu. Wątpliwości członków Komisji do spraw etyki w nauce wzbudziło tolerowanie przez prof. X₈ zachowania, który jak wynikało z jego pisma, wiedział o ewentualnych naruszeniach zasad etyki przez swojego podopiecznego.

Sprawa o sygn. 16/2016

Prof. X₉ zarzucił ewentualne nieetyczne postępowanie prof. Y₄ z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Prof. X₉ stwierdził, że w związku z napisaniem negatywnej recenzji w postępowaniu o nadanie tytułu profesora dla pana Z został wyrzucony

z UKSW. Ze względu na sprawowaną przez prof. Y₄ funkcję Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że sprawę należy skierować do rozpatrzenia przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Sprawa o sygn. 17/2016, 26/2016, 31/2016, 33/2016, 34/2016, 36/2016, 47/2016, 48/2016, 51/2016, 53/2016 (cd. VIII/2015)

Sprawę zgłosiła pani X₁₀, która przygotowała na Uniwersytecie Wrocławskim rozprawę doktorską. Przy okazji pisania przez inną doktorantkę pracy na podobny temat podniesiono zarzut, że w pracy pani X₁₀ znalazły się niedozwolone zapożyczenia. Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego zlecił przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego. Członkowie Komisji zwrócili się do dziekana Wydziału, na którym powstała praca doktorska o przekazanie informacji, dlaczego w związku z postępowaniem prowadzonym „pod kątem wystąpienia zapożyczeń w rozprawie doktorskiej” nie zwrócono się do pani X₁₀ o wyjaśnienia oraz jaką rolę w przygotowaniu rozprawy doktorskiej odegrał promotor prof. Y₅. Po analizie dalszej dokumentacji przekazanej w sprawie, w tym opinii zagranicznych uczonych oraz pisma promotora Komisja stwierdziła, że sprawa ewentualnego plagiatu pani X₁₀ nie jest jednoznacznie rozstrzygnięta. Wątpliwości wzbudziło wyjaśnienie prof. Y₅, że nie sprawował on właściwej opieki naukowej nad doktorantką. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że takie zachowanie promotora jest nie do zaakceptowania od strony etycznej. Zastrzeżenia te Komisja przekazała Rektorowi Uniwersytetu Wrocławskiego. Komisja wyjaśniła też wnioskodawczyni, że Komisja do spraw etyki w nauce nie jest uprawniona do wydawania rozstrzygnięć w indywidualnych sprawach, ani nie jest uprawniona do oceny i kontrolowania przebiegu postępowań awansowych, w tym np. postępowania o nadanie stopnia doktora. Dokonywanie ustaleń faktycznych, oceny czy doszło do przewinienia dyscyplinarnego, jego charakteru oraz określenie ewentualnego wymiaru kary należy do kompetencji właściwej komisji dyscyplinarnej.

Sprawa o sygn. 20/2016, 22/2016 (cd. IX/2015)

Komisja rozpatrzyła sprawę dr X₁₁ dotyczącą ewentualnych nieprawidłowości w przebiegu jej postępowania habilitacyjnego na jednym z wydziałów Uniwersytetu Śląskiego. Wnioskodawczyni wystąpiła do Rady Wydziału o wycofanie jej wniosku o wszczęcie

postępowania habilitacyjnego i umorzenie go. Rada Wydziału i Senat Uniwersytetu Śląskiego nie wyraziły jednak na to zgody. Komisja postanowiła wystąpić do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z prośbą o wyjaśnienie tej sprawy od strony prawnej i zwrócić uwagę Radzie Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego oraz Dziekanowi tego Wydziału na niezgodne z prawem odmówienie umorzenia postępowania habilitacyjnego. Przy tej okazji Komisja do spraw etyki w nauce zwróciła także uwagę, że wątpliwości w środowisku akademickim i naukowym budzi brak obowiązku stawiania przed komisją habilitacyjną osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że konieczne jest przeprowadzenie nowelizacji ustawy w tym zakresie. Rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nie zgodził się z uwagami Komisji. Komisja do spraw etyki w nauce, nie odnosząc się do aspektów prawnych sprawy, uznała za naganne kilkumiesięczny brak reakcji władz Wydziału na pisma dr X₁₁, powołującej się na „skomplikowaną sytuację życiową”, jak również zignorowanie prośby habilitantki o dopuszczenie jej do udziału w posiedzeniu komisji habilitacyjnej.

Sprawa o sygn. 23/2016, 38/2016, 58/2016

Komisja do spraw etyki w nauce zapoznała się z wnioskiem lek. mgr X₁₂ o wydanie opinii w przedmiocie możliwości wykorzystywania przez doktoranta wyników samodzielnie przeprowadzonych badań naukowych na materiale aktowym stanowiącym własność uczelni wyższej w rozprawie doktorskiej przedstawianej w innej uczelni wyższej przy jednoczesnym sprzeciwie kierownika katedry uczelni. Lek. mgr. X₁₂ wskazał, że prowadził badania w związku z przygotowywaną rozprawą doktorską, gdy był zatrudniony w jednej z Katedr Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach. Po rozwiązaniu umowy o pracę nie otrzymał zgody od dr hab. n. med. Y₆ „na wykorzystanie wyników przeprowadzonych przez niego badań naukowych na materiale aktowym katedry w rozprawie doktorskiej przedstawionej radzie wydziału innej uczelni wyższej”. Jednocześnie jednak dr hab. n. med. Y₆ „nie cofnął zgody na wygłoszenie zgłoszonych już referatów na symposium”, w których również wykorzystano wyniki tych badań. Członkowie Komisji zwrócili się do dr hab. n. med. Y₆ o wyjaśnienie stawianych zarzutów i uzasadnienie odmowy wyrażenia zgody lek. mgr. X₁₂ na wykorzystanie wyników przeprowadzonych przez niego badań naukowych. Na podstawie zgromadzonej dokumentacji przyjęto że Katedra Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach jest administratorem, a nie właścicielem materiału badawczego – ekspertyz sądowo-lekarskich. Ich dysponentem jest organ procesowy zlecający ich

wykonanie. Komisja do spraw etyki w nauce za zasadne uznała, aby np. promotor pracy doktorskiej lek. mgr. X₁₂ zwrócił się do SUM o wyrażenie zgody na wykorzystanie tych danych albo nakazanie ich udostępnienia. Ponadto w wyjaśnieniach z SUM podniesiono kwestię, że przygotowywana przez lek. mgr. X₁₂ praca „w ujęciu redakcyjnym i merytorycznym nadaje się ewentualnie do przedstawienia Radzie Wydziału Prawa natomiast nie nadaje się do obrony przed Wydziałem Lekarskim”. W związku z tą wątpliwością Komisja postanowiła zaproponować, by po zapoznaniu się z materiałem aktowym Rada Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu oceniła, czy przygotowana rozprawa doktorska kwalifikuje się do przyjęcia na tym Wydziale.

Sprawa o sygn. 27/2016

Do Komisji wpłynął wniosek dr X₁₃ z prośbą o skontrolowanie przebiegu procesu habilitacyjnego dr Y₇ zatrudnionej na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach. Zarzucono, że doszło do ewentualnego użycia stopni lub tytułu naukowego przez osobę nieposiadającą do tego uprawnienia. Komisja stwierdziła, że zachowanie takie stanowi przede wszystkim wykroczenie i jest oczywiście etycznie naganne. Jednakże mając na względzie zakres działania Komisji, określony w ustawie o PAN, Komisja do spraw etyki w nauce wskazała, że nie jest uprawniona do oceny i kontrolowania przebiegu postępowań awansowych, w tym np. postępowania habilitacyjnego.

Sprawa o sygn. 28/2016, 45/2016, 73/2016

Prof. X₁₄ ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego skierował wniosek o rozważenie wydania zalecenia przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego wobec prof. dr. Y₈. W wyjaśnieniach ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie poinformowano Komisję, że sprawa miała zostać rozwiązana polubownie, ale ze względu na stan zdrowia jednej ze stron działania te zawieszono. Następnie Rzecznik Dyscyplinarny SGGW wydał postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego dotyczącego podejrzenia popełnienia przez prof. Y₈ ewentualnych przewinień dyscyplinarnych. Członków Komisji nie przekonało uzasadnienie Rzecznika Dyscyplinarnego, który wskazał m.in. iż z powodu stanu zdrowia prof. X₁₄, a także z powodu odmowy złożenia wyjaśnień przez prof. Y₈ zaistniała niemożność zebrania materiału dowodowego w postępowaniu wyjaśniającym.

Za istotne uznano uzyskanie zeznań od Zawiadamiającego, gdy pozwoli na to stan jego zdrowia. Komisji zwróciła się do Rektora SGGW z prośbą o ponowne wyjaśnienie tej sprawy.

Sprawa o sygn. 35/2016, 52/2016

Komisja zapoznała się z pytaniem pracownika Wyższej Szkoły Inżynierii i Zdrowia w Warszawie czy na testowanie produktów kosmetycznych na koleżankach w ramach przygotowywanych materiałów do pracy magisterskiej wymagana jest zgoda Komisji do spraw etyki w nauce. Doprecyzowano, że sprawa dotyczy sprawdzania działania kosmetyków w ramach prac dyplomowych studentów – wykorzystania w usługach kosmetologicznych konkretnych preparatów wspomagających procesy pielęgnacyjne, lecznicze, upiększające. Komisja do spraw etyki w nauce stwierdziła, że sprawdzanie działania preparatów kosmetycznych dopuszczonych do obrotu na osobach, które borykają się z problemami skórnymi wiąże się z prowadzeniem badań na człowieku. Dlatego też Komisja zasugerowała, aby zwrócić się do właściwej miejscowo komisji bioetycznej przy Okręgowej Izbie Lekarskiej w celu wyjaśnienia wątpliwości i ustalenia czy na takie procedowanie wymagana jest ewentualna zgoda komisji bioetycznej.

Sprawa o sygn. 39/2016 62/2016 83/2016

Komisja do spraw etyki w nauce omawiała także skargi dr. inż. X₁₅ na rozstrzygnięcia wydane przez Komisję w sprawach dotyczących m.in. „oceny z punktu widzenia zasad etyki pracownika naukowego oraz pod względem prawnym postępowania trzech recenzentów jego wniosku habilitacyjnego złożonego w Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów” oraz „oceny etycznej, a także pod względem prawnym postępowania prof. Y₉ pracownika i byłego dyrektora jednego z Instytutów PAN”. Zastrzeżenia Komisji wzbudził ton pism dr. inż. X₁₅. Po ponownej analizie materiałów zgromadzonych w sprawie Komisja podtrzymała swoje dotychczasowe stanowiska wydane w zgłoszonych przez dra inż. X₁₅ sprawach. Stwierdzono również, iż instytucją właściwą do rozpatrzenia nieprawidłowości w postępowaniu habilitacyjnym prowadzonym w instytucie naukowym PAN Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów. Członkowie Komisji postanowili pozostawić bez komentarza obraźliwe wypowiedzi dotyczących Komisji do spraw etyki w nauce i środowiska naukowego.

Ustalono, że kopia korespondencji z dr inż. X₁₅ zostanie skierowana do wiadomości Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Sprawa o sygn. 44/2016 (cd. 08/2011)

Komisja zapoznała się z wyjaśnieniami przekazanymi przez Rektora Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie w sprawie ewentualnego naruszenia praw autorskich przez dr. X₁₆ w publikacji pt. „A”. Rzecznik Dyscyplinarny SGH zarekomendował Komisji Dyscyplinarnej tej Uczelni rozważenie przedawnienia w tej sprawie. Komisja do spraw etyki w nauce uznała, że w odniesieniu do postępowania dyscyplinarnego wobec pracownika naukowego, któremu zarzuca się popełnienie czynu związanego z naruszeniem zasad etyki w nauce nie stosuje się przedawnienia.

Sprawa o sygn. 55/2016, 61/2016 (cd. 48 /2015)

Komisja ponownie wypowiedziała się w sprawie zgłoszonej przez prof. X₁₇ z Uniwersytetu Szczecińskiego, dotyczącej ewentualnego naruszenia zasad etyki przez mgr. Y₁₀. Prof. X₁₇ stwierdziła, że mgr Y₁₀ wykorzystał w swojej pracy doktorskiej przekazany przez nią dorobek intelektualny, gdyż najpierw przygotował on rozprawę doktorską pod jej kierunkiem na jednej z uczelni, a gdy prof. X₁₇ zakończyła współpracę z tą uczelnią doktorant kontynuował pisanie pod kierunkiem innego promotora. Prof. X₁₇ zwróciła się z prośbą, aby zapewnić jej możliwość zapoznania się z treścią pracy doktorskiej pana Y oraz udostępnić jej informację o terminie obrony. Prof. X₁₇ wniosła również o zapewnienie jej uczestnictwa w obronie pana Y₁₀ i dopuszczenie do zadawania mu pytań. Członkowie Komisji w rozstrzygnięciu powołali się na obowiązujące przepisy (*ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz rozporządzenie MNSiW w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora*). Wskazali, że obrona rozprawy doktorskiej ma charakter publiczny. W związku z tym osoby zainteresowane mogą w niej uczestniczyć i przysługuje im wówczas prawo do zadawania doktorantowi pytań dotyczących bronionej pracy. Wskazano także, iż Rada jednostki organizacyjnej przeprowadzającej przewód doktorski m.in. podaje informację o miejscu złożenia rozprawy doktorskiej, zatem istnieje możliwość zapoznania się z jej treścią przed obroną. Ponadto

członkowie Komisji zgodzili się, że promotor pracy doktorskiej nie może być uznany za jej współautora. Jednakże jeżeli promotor odegrał znaczną rolę przy tworzeniu pracy doktorskiej wówczas powinno to zostać odpowiednio uwzględnione i zaznaczone, np. w formie podziękowania.

Sprawa o sygn. 56/2016

Dr X₁₈ zwróciła się z prośbą do Komisji do spraw etyki w nauce o wyjaśnienie zagadnień związanych z procedurą w postępowaniu habilitacyjnym dotyczących powoływania składu komisji habilitacyjnej. Komisja do spraw etyki w nauce oceniła, że jest dopuszczalne w świetle obowiązującego prawa powołanie do składu komisji habilitacyjnej osoby z tego samego wydziału, jednakże sytuacja taka może budzić wątpliwości natury etycznej. Takie same wątpliwości wzbudziło powoływanie na recenzenta osoby zatrudnionej w tym samym miejscu co habilitant. Komisja za uzasadnione uznała, aby w postępowaniach awansowych mających wpływ na dalszą karierę naukową i kształtowanie postaw młodych pracowników naukowych, stosować jak najbardziej transparentną politykę przy ocenie dorobku naukowego doktorantów i habilitantów. Dlatego też zwrócono się do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych o udzielenie wyjaśnienia wnioskodawczyni i przekazanie Komisji do spraw etyki w nauce informacji o dokonanych ustaleniach. Po analizie odpowiedzi Centralnej Komisji wątpliwości członków Komisji do spraw etyki w nauce wzbudziło stwierdzenie, iż „Centralna Komisja powołując skład komisji habilitacyjnej kierowała się wyłącznie kompetencjami jej składu”. Członkowie Komisji poprosili o wyjaśnienie czy Centralna Komisja powołując komisję habilitacyjną brała pod uwagę możliwość wystąpienia ewentualnego konfliktu interesów w rozpatrywanej sprawie. W odpowiedzi Centralna Komisja wskazała, że powołując komisję habilitacyjną miała na uwadze kompetencje jej członków oraz ewentualny konflikt interesów. Komisja do spraw etyki w nauce przyjęła do wiadomości te wyjaśnienia i zakończono procedowanie w sprawie.

Sprawa o sygn. 57/2016, 74/2016, 87/2016

Do Komisji wpłynęło anonimowe zgłoszenie, że „praca doktorska dr. hab. X₁₉, pracownika Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu jest plagiatem pracy doktorskiej dra Y₁₁. Dołączona dokumentacja obejmowała jedynie małe fragmenty rozpraw doktorskich. Nie przekazano informacji m.in. wskazujących jaka jest afiliacja tych prac i kiedy one powstały. Po analizie

dostępnych materiałów stwierdzono, że w obu przedstawionych pracach tabele z wyliczeniami są podobne. Zauważono również zbieżność w tematyce, metodyce oraz zastosowanych w pracach sformułowaniach. Członkowie Komisji uznali, że może zachodzić uzasadnione podejrzenie popełnienia plagiatu i nierzetelności w prezentacji danych. W związku z tym skierowano sprawę do wyjaśnienia Rektorowi Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Po zapoznaniu się z pismem Rzecznika Dyscyplinarnego Uczelni członkowie Komisji nie zgodzili się przedstawionymi wyjaśnieniami. W ocenie Komisji, użyte w porównywanych pracach słownictwo, tabele i układ są identyczne. Uwagę Komisji zwrócił również brak stanowiska Rady Wydziału, która procedowała przewody doktorskie i nie dostrzegła podobieństwa w obu pracach składanych w odstępie zaledwie dwóch lat. W związku z tym ponownie zwrócono się do Rektora Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu z prośbą o podjęcie stosownych działań w celu pełnego wyjaśnienia zarzutów stawianych dr. hab. X₁₉.

Sprawa o sygn. 64/2016, 72/2016 (cd. III/2015)

Komisja powróciła do omówienia sprawy ewentualnego fałszerstwa dokonanego przez lek. X₂₀ w rozprawie obronionej na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi, zgłoszonej przez Y₁₂, em. prof. UM w Łodzi. Komisja do spraw etyki w nauce w grudniu 2015 r. wystąpiła do Rektora Uniwersytetu Medycznego w Łodzi z prośbą o rozpatrzenie przedmiotowej sprawy. Prof. Y₁₂ zwróciła uwagę Komisji do spraw etyki w nauce, że władze Uczelni nie wyjaśniły tej sprawy. W związku z tym ponownie zwrócono się do Rektora Uczelni z prośbą o bezzwłoczne przekazanie informacji o stanie postępowania wyjaśniającego w sprawie. Po przeanalizowaniu wyjaśnień z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi Komisja do spraw etyki w nauce nie zgodziła się ze stanowiskiem Uczelni. Stwierdzono, że w sprawie tej nie ma znaczenia fakt, że lek. X₂₀ nie jest pracownikiem akademickim Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Za istotne uznano ustalenie czy zarzuty stawiane przez prof. Y₁₂ są uzasadnione i czy praca doktorska lek. X₂₀ obroniona na UM w Łodzi stanowi plagiat.

Sprawa o sygn. 65/2016, 78/2016

Sprawa dotyczyła ewentualnego naruszenia praw autorskich dr. X₂₁. Zarzucił on m.in. bezprawne wykorzystanie przez dr. Y₁₃ jego pomysłu na nazwę projektu urządzenia w ramach

projektu prowadzonego w jednej z jednostek naukowych PAN. Dr X₂₁ podniósł również, że odmówiono mu udziału w projekcie innego urzędnika, mimo że wcześniej ustanowiono go koordynatorem prac. Dr X₂₁ zgłosił ponadto, że w 2014 r. zwrócił się Dyrektora jednostki naukowej PAN o rozpatrzenie zgłaszanych przez niego zarzutów, ale jego pismo pozostało bez odpowiedzi. Członkowie Komisji zwrócili się do jednostki naukowej PAN z prośbą o wyjaśnienie tej sprawy. Po przeanalizowaniu wyjaśnień Komisja nie stwierdziła postaw do dalszego procedowania w sprawie. W ocenie Komisji informacje przekazane z jednostki naukowej PAN były wyczerpujące i wyjaśniały wątpliwości dotyczące współautorstwa nazwy i projektu urzędnika.

Sprawa o sygn. 66/2016

Do Komisji wpłynęła wiadomość od „prof. X₂₂ właściciela i profesora w Instytucie Fizyki w Illinois i Massachusetts” o prawdopodobnym używaniu przez badaczy, również w Polsce, jego koncepcji bez cytowania jego prac. Prof. X₂₂ podał, że jest twórcą teoretycznych koncepcji związanych z zachowaniem stanów kwantowych w odniesieniu do zachowań termodynamicznych. Zwrócił się on z żądaniem natychmiastowego wstrzymania takich prac i badań oraz ich finansowania z publicznych środków. W zawiadomieniu nie podano żadnych konkretnych przypadków ewentualnego naruszenia jego własności intelektualnej. Członkowie Komisji przyjęli to zgłoszenie do wiadomości i uznali że nie ma podstaw do dalszego procedowania.

Sprawa o sygn. 67/2016

Zapoznano się z *Zaleceniami Rady Narodowego Centrum Nauki dotyczącymi badań z udziałem ludzi*. Wątpliwości członków Komisji wzbudziły m.in. zalecenia dotyczące umożliwienia prowadzenia badań, po pozytywnym zaopiniowaniu komisji do spraw etyki badań naukowych, w których mają wziąć udział osoby z ograniczoną zdolnością do wyrażania świadomej lub swobodnej zgody na udział w badaniu. Proponowane uregulowania uznano za sprzeczne z art. 39 Konstytucją RP, który stanowi, że „nikt nie może być poddany eksperymentom naukowym, w tym medycznym, bez dobrowolnie wyrażonej zgody”. Komisja do spraw etyki w nauce zwróciła także uwagę, że zgodnie z obowiązującymi przepisami - ustawą o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz rozporządzeniem Ministra

Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie szczegółowych zasad powoływania i finansowania oraz trybu działania komisji bioetycznych – problematyką badań z udziałem człowieka zajmują się komisje bioetyczne. Przy ewentualnym tworzeniu w jednostkach naukowych „tzw. komisji, które mogłyby wydawać opinie w sprawach badań, w których planuje się jakiegokolwiek oddziaływanie na ludzi” za zasadne uznano sprecyzowanie zakresu działania takich komisji, aby nie doszło do naruszenia kompetencji komisji bioetycznych. Zgodzono się, że kwestia ta powinna zostać uregulowana ustawowo. Ponadto, w ocenie Komisji, opinie dotyczące badań z udziałem ludzi powinny wydawać osoby z dobrą znajomością, zarówno na gruncie krajowym jak i unijnym, obowiązujących przepisów prawa i zasad etyki. Komisja przekazała te uwagi Prezesowi PAN. Prof. Michał Karoński, Przewodniczący Rady Narodowego Centrum Nauki przekazał wyjaśnienia do punktów *Zaleceń Rady NCN dotyczących badań z udziałem ludzi*, do których Komisja zgłosiła swoje wątpliwości i zastrzeżenia. Członkowie Komisji uznali, że problematyka związana z prowadzeniem badań z udziałem ludzi powinna zostać omówiona z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Sprawa o sygn. 68/2016 (cd. 51/2013)

Przypomniano sprawę pana X₂₃, który złożył pracę doktorską pt. „A” w Politechnice Koszalińskiej. Promotorem tej pracy była prof. Y₁₃. Z powodu osobistego konfliktu z profesorem z tej samej Uczelni zmieniła miejsce zatrudnienia i przeniosła się na Politechnikę Krakowską. Praca doktorska otrzymała negatywne recenzje, a pan X₂₃ otworzył przewód doktorski na Politechnice Krakowskiej. Przedstawił tam pracę o podobnej treści pt. „B”. Promotorem drugiej pracy doktorskiej została również prof. Y₁₃. Pan X₂₃ obronił pracę doktorską w Politechnice Krakowskiej, ale nie poinformował uczelni, że w Politechnice Koszalińskiej miał otwarty przewód doktorski. Wystąpił o jego zamknięcie po obronie pracy doktorskiej. Komisja do Spraw Stopni i Tytułów rozpatrując tę sprawę wydała postanowienie o wznowieniu przewodu doktorskiego pana X₂₃ na Politechnice Krakowskiej. Z wyjaśnień przekazanych z Politechniki Koszalińskiej wynikało, że postępowanie o nadanie stopnia doktora panu X₂₃ toczyło się zgodnie z obowiązującymi przepisami. Na takiej podstawie Centralna Komisja uznała, że nie widzi podstaw do reasumpcji postanowienia o wznowieniu postępowania w przewodzie doktorskim pana X₂₃. Komisja do spraw etyki w nauce przyjęła wyjaśnienia do wiadomości i uznała sprawę za zamkniętą.

Sprawa o sygn. 69/2016, 85/2016

Pan X₂₄ skierował do Komisji skargę na nieetyczne działania prof. Y₁₄ z jednego z instytutów naukowych PAN. Zarzucił on, że prof. Y₁₄ rozpowszechnia w Instytucie kłamliwe informacje na jego temat, oczernia go i zarzuca mu popełnienie rzekomego plagiatu oraz że jest dłużny dr Z pieniądze”. Pan X₂₄ stwierdził, iż rozgłaszane przez prof. Y₁₄ plotki spowodowały, że jego przewód doktorski został zamknięty. Komisja do spraw etyki w nauce zwróciła się do Instytutu PAN z prośbą o zbadanie zarzutów stawianych prof. Y₁₄.

Sprawa o sygn. 70/2016

Prof. X₂₅ z Instytutu Farmaceutycznego w Warszawie zawiadomił o podejrzeniu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego przez prof. Y₁₅ pracownika tego Instytutu. We wrześniu 2016 r. do Instytutu Farmaceutycznego wpłynęła informacja o „nieuprawnionym wykorzystaniu prawa własności Firmy Z do technologii wytwarzania związku chemicznego poprzez opublikowanie przez wykonawców badań publikacji pt. „A” w jednym z czasopism. Ponadto prof. X₂₅ przy okazji uzupełnienia tekstu tej publikacji (będącej po recenzji) dowiedział się, że figuruje jako jej współautor. Instytut Farmaceutyczny wystąpił do redakcji czasopisma o usunięcie tej publikacji. Zwrócono się również do prof. Y₁₅ o wyjaśnienia w tej sprawie. Postępowanie dyscyplinarne nie zostało wszczęte, ponieważ prof. Y₁₅ był rzecznikiem dyscyplinarnym w Instytucie. Członkowie Komisji po zapoznaniu się z dokumentacją stwierdzili, że w rozpatrywanej sprawie mogło dojść do ewentualnego naruszenia norm etycznych, gdyż przypisano nienależne autorstwo osobie, która nie brała udziału w przygotowywaniu publikacji. Powołano się na pkt 3.3 ppkt 2 *Kodeksu etyki pracownika naukowego (wydanie II)* stanowiący, że „autorstwo publikacji naukowej musi opierać się wyłącznie na twórczym i istotnym wkładzie w badania, a więc na znaczącym udziale w inicjowaniu idei naukowej, tworzeniu koncepcji oraz projektowaniu badań, na istotnym udziale w pozyskiwaniu danych, w analizie i interpretacji uzyskanych wyników oraz w istotnym wkładzie w szkicowanie i pisanie artykułu lub jego krytycznym poprawianiu z punktu widzenia zawartości intelektualnej”. Uzgodniono, by zwrócić się do Dyrektora Instytutu Farmaceutycznego w Warszawie z prośbą o ustosunkowanie się do zarzutów stawianych prof. Y₁₅. Zaproponowano też wyznaczenie nowego rzecznika dyscyplinarnego w Instytucie, który mógłby przeprowadzić czynności wyjaśniające w sprawie obecnego rzecznika dyscyplinarnego.

Sprawa o sygn. 71/2016

Dr inż. X₂₆ skierował wniosek „o sprawdzenie przestrzegania etosu w nauce przez jednego z recenzentów w jego postępowaniu habilitacyjnym - dr. hab. Y₁₆ z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”. W ocenie Komisji stwierdzenie recenzenta kwestionowane przez dr. inż. X₂₆ nie kwalifikuje się jako naruszenie norm etycznych, gdyż dr hab. Y₁₆ wyraził swoją opinię na temat metod ujętych w rozprawie habilitacyjnej. Przy tej okazji Komisja do spraw etyki w nauce po raz kolejny zwróciła uwagę m.in. na brak wymogu występowania osoby ubiegającej się o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego przed komisją habilitacyjną, który utrudnia i uniemożliwia w niektórych przypadkach habilitantowi polemikę z opinią recenzenta.

Sprawa o sygn. 77/2016

Członkowie Komisji rozpatrzyli pytanie z Instytutu Geofizyki PAN z prośbą o ewentualne wystawienie zgody/poświadczenia w zakresie zagadnień etycznych w związku z prowadzonym przez Instytut międzynarodowym projektem, bądź o wskazanie instytucji właściwych w tym zakresie. Projekt ma charakter informacyjno-edukacyjny (m.in. szkolenia, konkurs, webinaria i inne działania w internecie), a zagadnienia etyczne wiążą się wyłącznie z przetwarzaniem danych osobowych (w tym danych młodzieży). Wspomniano, iż wymóg przekazania Komisji Europejskiej (*Copies of ethics approvals*) kopii akceptacji/zgód w zakresie zagadnień etycznych wynika z zapisów umowy grantowej. Członkowie Komisji stwierdzili, że zagadnienia dotyczące prowadzenia wszelkich badań z ludźmi czy też badań prowadzonych na ludziach niemających charakteru badań medycznych czy eksperymentu nie są dostatecznie unormowane i istnieje luka prawna. Uznano, iż Komisja powinna zapoznać się z zasadami, procedurami i formularzami zgód/ankietami opracowanymi przez Instytut, aby podjąć decyzję o dalszym procedowaniu. Wystąpiono do Instytutu z prośbą o przesłanie dodatkowych materiałów.

Sprawa o sygn. 79/2016

Komisja do spraw etyki w nauce zapoznała się z pismem profesorów PAN, w którym zgłosili zastrzeżenia do procedowania w 2016 r. przez jeden z Wydziałów PAN kandydatury prof. X₂₇ na członka korespondenta PAN. Zgłaszający w swoim piśmie wskazali, m.in że

„rekomendacja prof. X₂₇ odróżniała się od innych tego rodzaju dokumentów swoją treścią i wymową”. Profesorowie zarzucili, że była to „antyrekomendacja”. Członkowie Komisji do spraw etyki w nauce uznali, że nie posiadają uprawnień do ingerowania w procedurę wyłaniania kandydatów na członków PAN i oceny ich dorobku. Komisja do spraw etyki w nauce nie stwierdziła podstaw do procedowania w sprawie.

Sprawa o sygn. 81/2016 (cd. 62/2014)

Komisja powróciła do omawiania sprawy zgłoszonej przez panią X₂₈ dotyczącej ewentualnego napisania przez prof. Y₁₇ dla swojego syna dr. Z₁ pracy doktorskiej oraz szeregu artykułów. Komisja zwróciła się w 2014 r. do Rektora Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu, z którą związani są prof. Y₁₇ i dr Z₁, o podjęcie stosownych działań w celu wyjaśnienia sprawy. W odpowiedzi z Uczelni przekazano, że w postępowaniu wyjaśniającym prof. Y₁₇ i dr Z₁ złożyli oświadczenia, iż dr Z₁ przygotował i napisał pracę doktorską i inne prace naukowe samodzielnie. Pani X₂₈ w piśmie z 2016 r. dołączyła opinię z ekspertyzy w dziedzinie lingwistyki kryminalistycznej, w której wskazano, że praca doktorska dr. Z₁ została napisana idiolektem prof. Y₁₇. Członkowie Komisji do spraw etyki w nauce uznali, iż sprawę powinna wyjaśnić Komisja do spraw Stopni i Tytułów jako organ właściwy do ewentualnego wznowienia postępowania o nadanie stopnia naukowego.

Sprawa o sygn. 76/2016

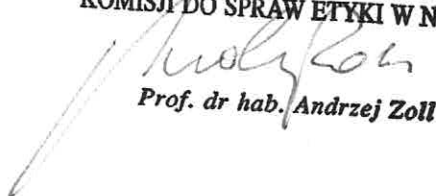
Prof. X₂₉ z jednego z instytutów naukowych PAN zwrócił się z prośbą o wydanie opinii w sprawie ewentualnych nieprawidłowości treściowych wniosku habilitacyjnego dr. Y₁₈ związanych z: „(1) niewłaściwym skompletowaniem prac tworzących osiągnięcie habilitacyjne w rozumieniu ustawy o stopniach i tytule naukowym art. 16 ust. 2 pkt 1 i (2) nieprawidłowym wykorzystaniem dorobku habilitanta stanowiącego podstawę procedowania podczas wcześniejszego postępowania awansowego, prowadzącego do uzyskania stopnia doktora”. Członkowie Komisji po zapoznaniu się z dokumentacją zgromadzoną w sprawie, w tym wyjaśnieniami Dyrektora Instytutu rozważali kwestię nadawania stopnia naukowego w oparciu o dorobek osiągnięty w czasie badań prowadzonych w grupie (tu wspólnie z dr Z₂). Zaproponowano, aby zasadność zastrzeżeń podniesionych przez prof. X₂₉ potwierdzili lub odrzucili recenzenci w przewodzie habilitacyjnym. Uznano, że powołani recenzenci powinni

także określić bezpośredni związek między doktoratem a dorobkiem przedstawionym przez habilitanta jako jego „osiągnięcie naukowe” oraz ocenić wartość i oryginalność osiągnięć naukowych habilitanta. Ponadto zwrócono uwagę, że Komisja nie wypowiada się w sprawach indywidualnych odnoszących się imiennie do jakiegokolwiek pracownika naukowego. Komisja wydając opinie przedstawia ogólne zasady dotyczące konkretnych zagadnień.

Sprawa o sygn. 66/2015

Członkowie Komisji powrócili do sprawy prof. X₃₀ z Uniwersytetu Wrocławskiego, której dr Y₁₉ zarzucił niedozwolone przytoczenie w jej publikacji fragmentów z jego rozprawy doktorskiej. W postępowaniu wyjaśniającym prof. X₃₀ przyznała, że nie we wszystkich fragmentach zapożyczonych z pracy doktorskiej dr. Y₁₉ zaznaczyła jego autorstwo. Tłumaczyła, że uchybienia te wynikły m.in. z pośpiechu i podjęła kroki mające na celu usunięcie nieprawidłowości. Komisja dyscyplinarna I instancji uznała winę prof. X₃₀ i wymierzyła jej karę. Prof. X₃₀ odwołała się do komisji dyscyplinarnej II instancji, która uchyliła postanowienie komisji dyscyplinarnej I instancji ze względów formalnych i przekazała sprawę do ponownego rozpatrzenia komisji dyscyplinarnej UW. Komisja dyscyplinarna I instancji ponownie uznała winę prof. X₃₀ i wymierzyła jej karę. Prof. X₃₀ odwołała się od tego postanowienia. Komisja Dyscyplinarna przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego tym razem uniewinniła prof. X₃₀. Orzeczenie stało się prawomocne. Uwagę członków Komisji zwróciła informacja w artykule w Forum Akademickim, że prof. X₃₀ m.in. złożyła pozew o ochronę dóbr osobistych przeciwko dr Y₁₉. Komisja postanowiła zwrócić się do Komisji dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z prośbą o przekazanie wydanego w sprawie prof. X₃₀ orzeczenia wraz z uzasadnieniem.

**PRZEWODNICZĄCY
KOMISJI DO SPRAW ETYKI W NAUCE**

Prof. dr hab. Andrzej Zoll